

РЕЦЕНЗІЯ

**доктора економічних наук, професора,
професора кафедри обліку і оподаткування
Західноукраїнського національного університету
МУРАВСЬКОГО Володимира Васильовича
на дисертаційну роботу
СТРОЦЕНЯ Андрія Івановича
на тему: «Дизайн і препрес в системі управлінського обліку
поліграфічного виробництва», подану на здобуття ступеня доктора
філософії за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07
«Управління та адміністрування»**

Актуальність теми дослідження

Цифровізація виробничих процесів, стрімкий розвиток комп'ютерних технологій дизайну та автоматизація препрес-підготовки зумовили формування нових підходів до організації поліграфічного виробництва. Виготовлення сучасної поліграфічної продукції ґрунтується на інтегрованому використанні цифрових технологій дизайну, автоматизованих систем препрес-підготовки, спеціалізованого програмного забезпечення, цифрових друкарських технологій та інших сучасних інструментів.

Основою інформаційного забезпечення управління поліграфічним виробництвом є система управлінського обліку, яка формує своєчасну, достовірну та комплексну інформацію про використання матеріальних, фінансових, технічних і трудових ресурсів, виконання технологічних операцій, процесів дизайну та препрес-підготовки, а також забезпечує інформаційну підтримку управлінських рішень. Водночас сучасні умови цифрової трансформації поліграфічної галузі висувають нові вимоги до методики й організації управлінського обліку, що передбачають інтеграцію цифрових платформ, автоматизоване формування й опрацювання інформації, використання спеціалізованих програмних засобів та аналітичного інструментарію для оперативного управління виробничими процесами.

Необхідність розвитку теоретичних засад, удосконалення методичних положень, організації та практики управлінського обліку поліграфічного виробництва з урахуванням особливостей дизайну і препрес-підготовки

відповідно до сучасних тенденцій цифрової трансформації визначає актуальність обраної Строценем Андрієм Івановичем теми дисертаційного дослідження, обґрунтованість визначення його предмета й об'єкта, а також логічність сформульованих мети та завдань дослідження.

Зв'язок з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційну роботу виконано відповідно до планів науково-дослідних робіт кафедри обліку і оподаткування Західноукраїнського національного університету: у виконанні держбюджетного прикладного дослідження «Домінанти управлінського обліку в умовах діджиталізації для забезпечення економічної безпеки України у воєнний і післявоєнний періоди» (державний реєстраційний номер 0123U101580); НДР, яка виконується професорсько-викладацьким персоналом, докторантами, аспірантами та здобувачами наукового ступеня в межах основного робочого часу кафедри обліку і оподаткування «Розвиток системи бухгалтерського та управлінського обліку в умовах соціально-економічних викликів» (0122U000927); НДР, яка виконується професорсько-викладацьким персоналом, докторантами, аспірантами та здобувачами наукового ступеня в межах основного робочого часу кафедри архітектури та дизайну на тему: «Національна ідентичність у контексті сучасної архітектури та дизайну» (0124U005010); держбюджетного прикладного дослідження «Цифровізація обліку в системі управління енергетичною та кібернетичною безпекою України у воєнний та поствоєнний періоди (0126U002206).

Особистий внесок дисертанта в отриманих наукових результатах

Дисертація є результатом самостійного наукового дослідження, у якому здобувач поглибив і розвинув теоретико-методичні засади управлінського обліку поліграфічного виробництва, а також запропонував науково обґрунтовані практичні рекомендації щодо їх удосконалення з урахуванням особливостей дизайну, препрес-підготовки та цифрової трансформації поліграфічної галузі. Автору належать наукові ідеї, теоретичні узагальнення, обґрунтування вибору

методів дослідження, сформульовані висновки та розроблені практичні рекомендації. Особистий внесок автора у колективні наукові публікації чітко визначено в переліку наукових праць. У дисертації використано власні наукові напрацювання автора. Обсяг і зміст особистого внеску здобувача є достатніми для виконання дисертаційної роботи та свідчать про його здатність самостійно здійснювати наукові дослідження й розв'язувати актуальні наукові завдання у сфері управлінського обліку поліграфічного виробництва.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій

Дисертаційне дослідження характеризується логічністю побудови, науковою обґрунтованістю та високим рівнем достовірності сформульованих положень і рекомендацій. Достовірність викладених у роботі висновків забезпечується використанням різнопланових і авторитетних джерел інформації, що дозволило комплексно дослідити проблематику управлінського обліку поліграфічного виробництва, а також обґрунтувати місце дизайну й препресу в системі інформаційного забезпечення управління. Залучення широкої інформаційної бази стало важливим інструментом для перевірки наукових положень і вирішення практичних завдань дослідження.

Обрана мета повністю узгоджується з темою роботи, а об'єкт і предмет дослідження мають достатнє аналітичне відображення в її змісті. Доказовість і наукова вивіреність основних результатів, положень і рекомендацій підтверджується значною кількістю публікацій здобувача у фахових періодичних виданнях, а також активною участю в міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях. Опубліковані праці демонструють вагомий особистий внесок автора у розв'язання актуальних теоретичних і прикладних питань розвитку управлінського обліку поліграфічного виробництва. Таким чином, зміст дослідження повною мірою відповідає його назві, меті та поставленим завданням. Основні наукові результати викладено послідовно й аргументовано, а висновки та практичні

рекомендації ґрунтуються на власних дослідженнях здобувача, що пройшли апробацію та спираються на належну інформаційну базу.

Ступінь наукової новизни результатів дисертаційного дослідження

Найбільш вагомі результати, що засвідчують особистий внесок здобувача у розвиток досліджуваної проблематики та визначають наукову новизну дисертаційної роботи, представлені у вигляді взаємопов'язаних теоретичних положень, методичних розробок і практичних рекомендацій. Аналіз змісту дисертації та основних наукових публікацій автора дає підстави виокремити низку оригінальних теоретико-методичних положень, висновків і практичних рекомендацій, які характеризуються науковою новизною та свідчать про вагомий особистий внесок здобувача у розв'язання актуального наукового завдання щодо розвитку теоретичних засад, удосконалення методики й організації управлінського обліку поліграфічного виробництва з урахуванням дизайну, препрес-підготовки та сучасних тенденцій цифрової трансформації поліграфічної галузі.

У межах реалізації поставленої мети дослідження, яка полягає в удосконаленні теоретико-методичних положень і розробленні практичних рекомендацій щодо розвитку управлінського обліку поліграфічного виробництва, здобувач визначив комплекс взаємопов'язаних наукових і прикладних завдань. Їх послідовне вирішення дало змогу отримати результати, що мають належний рівень наукової новизни та практичної значущості, а також знайшли відображення в авторських теоретичних положеннях, методичних рекомендаціях, висновках і пропозиціях щодо вдосконалення інформаційного забезпечення управління поліграфічним виробництвом.

Серед наукових результатів, спрямованих на вдосконалення теоретико-методичних засад і розроблення прикладних рекомендацій щодо розвитку управлінського обліку поліграфічного виробництва, варто відзначити:

1. Комплексне дослідження тенденцій розвитку поліграфічної індустрії, специфіки бізнес-моделей поліграфічних підприємств та їх впливу на

організацію управлінського обліку, що дало змогу обґрунтувати місце дизайну і препресу як самостійних об'єктів управлінського обліку, визначити особливості їх інформаційного забезпечення та сформулювати концептуальні засади розвитку управлінського обліку поліграфічного виробництва в умовах цифровізації та технологічної модернізації (розділ 1).

2. Удосконалену систему управлінського обліку процесів дизайну та препресу, яка передбачає розвиток обліку поліграфічного виробництва відповідно до сучасних технологічних змін, деталізовану класифікацію і групування витрат на дизайн та додрукарську підготовку, обґрунтування методики організації управлінського обліку цих процесів, а також використання сучасних підходів до калькулювання й моделювання витрат, що забезпечує підвищення точності визначення собівартості, достовірності інформації та ефективності управлінських рішень (Розділ 2).

3. Розроблений інструментарій стратегічного управлінського обліку витрат на дизайн і препрес, який базується на інтеграції сучасних методів стратегічного управління витратами, оцінюванні їх ролі у формуванні ланцюга створення вартості видавничої продукції та забезпечує підвищення ефективності управління бізнес-процесами поліграфічного підприємства (параграфи 3.1–3.2).

4. Удосконалену систему управлінської звітності про бізнес-процеси «Дизайн» і «Препрес», яка передбачає формування інформації для оперативного, тактичного та стратегічного рівнів управління, забезпечує своєчасне виявлення відхилень у бізнес-процесах, підвищує якість інформаційного забезпечення менеджменту та сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень щодо розвитку поліграфічного виробництва (параграф 3.3).

Повнота опублікування основних положень дисертації

Дисертаційне дослідження Строценя Андрія Івановича є самостійною, комплексною та завершеною науковою працею. Положення дисертації

викладено у 14 наукових працях загальним обсягом 5,95 д.а., особисто автору належить 5,7 д. а., із них: 4 статті, у яких опубліковані основні наукові результати обсягом 3,9 д.а.; 10 публікацій апробаційного характеру, що додатково відображають наукові результати дисертації обсягом 2,05 д. а.

Основні результати дисертаційного дослідження, що становлять наукову новизну, були апробовані та отримали позитивну оцінку на десяти міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях. Представлена дисертація є результатом самостійного наукового пошуку здобувача, який обґрунтував концептуальні засади, удосконалив теоретико-методичні положення та розробив практичні рекомендації щодо розвитку управлінського обліку й звітності бізнес-процесів дизайну і препресу в поліграфічному виробництві відповідно до вимог цифровізації та ощадливого управління. Усі наукові положення, авторські ідеї, теоретичні узагальнення, аналітичні висновки та практичні рекомендації, винесені на захист, є результатом особистої наукової діяльності автора, належним чином висвітлені в його наукових публікаціях і підтверджують самостійний характер виконаного дослідження.

Теоретичне та практичне значення отриманих результатів і рекомендацій про їх використання

Результати дисертаційного дослідження мають вагоме теоретичне значення, оскільки поглиблюють наукові уявлення про розвиток управлінського обліку й звітності бізнес-процесів дизайну і препресу в поліграфічному виробництві в умовах цифровізації та впровадження принципів ощадливого управління. Значну практичну цінність мають запропоновані автором рекомендації щодо удосконалення управлінського обліку витрат на дизайн і додрукарську підготовку, калькулювання їх собівартості, стратегічного управління витратами, формування системи управлінської звітності та використання сучасного інструментарію для підвищення ефективності управління поліграфічними підприємствами. Таким чином, результати дисертаційного дослідження мають як теоретичне значення для подальшого

розвитку науки про управлінський облік, так і практичну цінність для вдосконалення інформаційного забезпечення управління бізнес-процесами дизайну і препресу в поліграфічному виробництві.

Оцінка структури дисертації, мови та стилю викладення

Дисертаційна робота Строцня Андрія Івановича характеризується продуманою структурою, внутрішньою узгодженістю та змістовною завершеністю. Послідовність викладення матеріалу в розділах забезпечує логічний розвиток дослідження, сприяє комплексному розкриттю проблематики управлінського обліку бізнес-процесів дизайну і препресу в поліграфічному виробництві та дозволяє простежити особистий внесок здобувача у вирішення актуального наукового завдання. Структура і зміст дисертації загалом відповідають встановленим академічним стандартам та оформлені відповідно до вимог, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Обсяг основного тексту роботи становить 188 сторінок. Робота містить 8 додатків на 23 сторінках. Список використаних джерел налічує 198 найменувань.

Дисертаційна робота Строцня Андрія Івановича підготовлена діловою українською мовою, що ґрунтується на загальнонауковій та економічній термінології. Стиль викладення тексту є науковим завдяки логічній послідовності розкриття змісту розділів і підрозділів дисертації, однозначності трактування дефініцій і категорій, взаємозв'язку мети, завдань, наукової новизни, висновків і практичних рекомендацій, об'єктивності аналізу наукових підходів та формуванню авторської позиції щодо розвитку управлінського обліку бізнес-процесів дизайну і препресу в поліграфічному виробництві.

Відповідність дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту

За змістом та оформленням дисертація Строценя Андрія Івановича на тему «Дизайн і препрес в системі управлінського обліку поліграфічного виробництва» загалом відповідає встановленим вимогам Міністерства освіти і науки України за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Пропозиції та зауваження до дисертації

Поряд із вагомими науковими результатами, високою якістю змістового наповнення та належним рівнем оформлення дисертаційної роботи доцільно звернути увагу на окремі зауваження та дискусійні аспекти, які заслуговують на подальше уточнення або наукове обговорення. Серед найбільш суттєвих із них варто відзначити:

1. Незважаючи на міждисциплінарний характер дослідження, що поєднує інструменти операційного менеджменту, графічного дизайну та цифрових технологій, здобувачу варто було чіткіше акцентувати саме на облікових аспектах. Доцільно було підкреслити, як саме унікальні технологічні особливості сучасного поліграфічного виробництва (наприклад, функціонування систем класу Web-to-Print чи використання важких RIPсерверів) безпосередньо трансформують внутрішню методику та архітектуру діючої облікової системи.

2. Орієнтація автора на детальний опис креативно-технологічних бізнес-процесів додрукарського етапу та Lean-реструктуризацію робочих потоків є вагомим результатом дисертаційної роботи. Водночас лише фіксації інформації про такі процеси в системі управлінського обліку недостатньо для формування цілісної концепції управління. Доцільно було б більш повно розкрити механізми трансформації облікової інформації в інформаційну основу для прийняття управлінських рішень щодо оптимізації бізнес-процесів і підвищення ефективності діяльності поліграфічного підприємства.

3. Дискусійним є використання автором різних вимірників при проведенні розрахунків, зокрема доларів США, умовних одиниць та хвилин, що ускладнює забезпечення єдиної методичної основи оцінювання результатів дослідження. Крім того, застосування хвилин як базової вимірювальної одиниці для цілей управлінського обліку потребує додаткового обґрунтування, оскільки такий підхід не завжди відповідає практиці обліку витрат і може обмежувати можливості інтеграції запропонованої методики у систему бухгалтерського та управлінського обліку поліграфічних підприємств.

4. Для підвищення теоретичної і практичної цінності результатів дослідження доцільно було більш детально представити результати аналітичних досліджень із використанням графічної візуалізації (діаграм, схем, графіків), що сприяло б кращому сприйняттю отриманих результатів, а також передбачити додатки із переліком публікацій та участі здобувача у конференціях, розширити літературний огляд сучасних наукових праць за тематикою дослідження, що дало б змогу повніше відобразити еволюцію наукових підходів та чіткіше окреслити місце авторських розробок у системі існуючих наукових досліджень.

Загальна оцінка роботи, її відповідність встановленим вимогам

Дисертація Строценя Андрія Івановича на тему «Дизайн і препрес в системі управлінського обліку поліграфічного виробництва», подана до захисту на здобуття ступеня доктора філософії, є самостійним, завершеним науковим дослідженням, у якому розроблено та науково обґрунтовано теоретичні, організаційно-методичні й практичні положення щодо розвитку управлінського обліку й звітності бізнес-процесів дизайну і препресу відповідно до вимог цифровізації та ощадливого управління поліграфічними підприємствами. Дисертаційна робота виконана на належному науковому рівні, повністю відповідає обраній темі, а поставлену мету дослідження успішно досягнуто.

З огляду на актуальність обраної тематики, наукову новизну одержаних результатів, їх теоретичне значення та практичну цінність, а також відповідність структури, змісту, стилю й мови викладення, дисертаційна робота Строценка Андрія Івановича на тему «Дизайн і препрес в системі управлінського обліку поліграфічного виробництва» відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а також вимогам наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), а її автор – Строценць Андрій Іванович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Рецензент:

**доктор економічних наук, професор,
професор кафедри обліку і оподаткування
Західноукраїнського національного
університету МОН України**

Володимир МУРАВСЬКИЙ

Володимир МУРАВСЬКИЙ
Анна ГЕМАК